



Slaget på Fælleden

Det historiske overblik side 197

Her er ideer til, hvordan kanonpunktet Slaget på Fælleden kan integreres i emner/temaer.

Emne: Arbejderbevægelsen i Danmark

Slaget på Nørre Fælled søndag den 5. maj 1872 var et sammenstød med den tidlige arbejderbevægelse og myndighederne. Arbejdernes formål med Fælledmødet var at samle penge ind til strejkende kammerater. Men Københavns politimester Crone, formentligt med støtte fra regeringen, var stærkt foruroliget over den retorik og den truende tone i Pios artikel *Maalet er fuldt* (se links) og Pariserkommunen (side 198). Den 4. maj blev de socialistiske arbejderledere Pio, Brix og Geleff arresteret og Fælledmødet blev forbudt.

Men da arbejderne alligevel strømmede til Nørre Fælled den 5. maj, blev politi og husarer sat ind. En del blev såret på begge sider, men ikke dræbt. Slaget på Fælleden og arrestationen af Pio, Brix og Geleff betød, at den unge, socialistiske, internationalt orienterede – og i hvert fald ud fra Pios skrivelser let revolutionsromantiske – arbejderbevægelse led et knæk. Da den efter nogle år i 1876 blev genetableret, var det i højere grad en national arbejderbevægelse, der stadig gik ind for socialisme, men den skulle indføres legalt og demokratisk – og ikke efter en revolution. Det ses tydeligt af partiets navn Socialdemokratiet og af indledningen til det vedtagne program:

”Det danske socialdemokratiske Arbejderparti virker nærmest i en national stamme, men er overbevist om arbejderbevægelsens internationale karakter, og beredt til at opofre alt og opfylde alle pligter for at hidføre: Frihed, lighed og broderkærlighed blandt alle nationer.”

Slaget på Fælleden er en symbolsk begivenhed, der kan integreres i et emne om arbejderbevægelsens historie og udviklingen af velfærdsstaten. Kanonpunktet Kanslergadeforliget kan også integreres i emnet, der kan afgrænses fra omkring 1870 til 1930'erne. Følgende aspekter kan bl.a. indgå i emnet:

- Byarbejderne før organisering, fx strejken i 1851 (side 196).
- De socialistiske ideer (side 198)
- Pio, Brix og Geleff stifter Den internationale Arbejderforening for Danmark i 1871. Pios tidsskrift *Socialisten*
- Reorganiseringen af arbejderbevægelsen og oprettelsen af Socialdemokratiet
- Storlockout og septemberforlig 1899
- Oprettelse af fagforeninger inden for stort set alle fag i begyndelsen af 1900-tallet
- Arbejderbevægelsen pressede på for at få gennemført en række velfærdsstatsreformer, fx fattigloven og loven om alderdomsunderstøttelse i 1891, loven om invalideforsikring i 1921.
- Socialreformen 1933 – en del af Kanslergadeforliget (side 202).



Tema: Retten til protest

Kanonpunktet kan også integreres i et tema, der fokuserer på konflikter mellem bevægelser/foreninger og myndighederne i retssamfundet. Temaet kan sammensættes af begivenheder i de sidste ca. 175 år, hvor politiet er blevet sat ind mod større forsamlinger, demonstrationer og møder. Dvs. hændelser hvor der har sin baggrund i modsætninger mellem civilsamfundets fællesskaber og statens interesser.

Følgende er enkelte eksempler på hændelser, der kan indgå:

- Slaget på Brønderslev Marked i 1886 mellem Estrups blå gendarmere og bønderkarle
- Syndikalisterne i 1918
- Slumstormerne i 1960'erne og 1970'erne
- Rydningen af Ungdomshuset, Jagtvejen 69 i 2007.

Materialer

Bøger:

Bau-Madsen, Jeanne: *Kampen for demokrati og dagligbrød – Danmark 1870-1914*, Flachs 2002

Engberg, Jens: *Louis Pio og slaget på Fælled*, Munksgaard 1978 (Ungdomsuddannelserne)

Sigmund, Pia: *Emanuel og Louise fra Nyboder – 1872*, Alinea 2006

Walsted, Anne-Lise: *Pariserkommunen 1871*, Arbejdermuseet 1998

Links:

Louis Pios artikel *Maalet er fuldt* i *Socialisten* den 2. maj 1872:

<http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/louis-pio-maalet-er-fuldt-1872/>

Den tidlige arbejderbevægelse:

<http://www.arbejdermuseet.dk/viden-samlinger/temaer/den-tidlige-arbejderbevaegelse/>

Slaget på Fælled:

http://denstoredanske.dk/Danmarks_geografi_og_historie/Danmarks_historie/Danmark_1849-1945/Slaget_p%C3%A5_F%C3%A6lled

Arbejdermuseet om Slaget på Fælled:

<https://www.arbejdermuseet.dk/undervisning/historytogo/slaget-paa-faelleden-undervisning/>